

# Tutkijat pelkäävät jakaa dataansa, vaikka avoimuus voisi lievittää pelkoa

Näkökulmat Julkaistu 13.07.2017 klo 10:32 Kirjoittaja Heidi Laine

Tutkijat ovat julkaise tai tuhoutu -hengen mukaisesti innokkaita avaamaan tutkimustuloksiaan, kunhan kyse ei ole tutkimusdatasta. Helsingin yliopiston tekemän [kyselyn](#) vastaajista alle puolet käytti data-arkiston tallennuspalveluja. Suosituin vaihtoehtoinen tallennuspaikka oli oman tietokoneen kiintolevy.

Biologian alan artikkeleihin kohdistunut [tutkimus](#) osoitti, että tutkimusaineiston saatavuuden todennäköisyys laskee 17% jokaisena artikkelijulkaisua seuraavana vuonna, kun aineisto on vain artikkelin kirjoittajien hallussa. Parikymmentä vuotta vanhan tutkimuksen aineistojen voidaan näin olettaa käytännössä kadonneen taivaan tuuliin.

Miksi tutkijat eivät pidä parempaa huolta datapääomastaan tallettamalla sitä arkistoihin muidenkin tarkasteltavaksi ja käytettäväksi?



Kuva: Flickr/neil1877 CC BY-NC-ND 2.0

Yksi syy on pelko siitä, että avoimuus haittaa uraa ja altistaa tutkimusideavarkaudelle (englanniksi scooping). Tutkijan uraa edistetään julkaisemalla artikkeleita arvovaltaisissa tiedelehdissä. Tiedelehdet julkaisevat mieluiten uusia läpimurtoja. Se, joka julkaisee läpimurtoartikkelin, saa apurahan ja professuurin.

Ideavarkauden pelkoa on vaikea kumota tilastoilla, niin vähän tutkijoiden julkaisemia avoimia aineistoja vielä on. Siksi olen tarkastellut tilannetta tutkimuksessani laadullisin menetelmin. Haastattelemieni radikaalin avoimen tieteen pioneerien kokemusten mukaan pelko on turhaa ja avoimuus voimauttavaa.

Eräs haastatelluista kertoi ryhtyneensä työskentelemään avoimesti päästäkseen eroon ideavarkauspelon aiheuttamasta stressistä. Hän päätteli, että oikein julkaistua ideaa ei voi varastaa. Kahvipöydässä kerrotun ajatuksen saattaa toinen helposti ottaa nimiinsä, mutta internet ei unohda. Verkkoon laitettu tieto pysyy siellä ja sen alkuperä on helppo osoittaa. Tämä tutkija päätyi kirjaamaan molekyylikemian tutkimuksensa etenemisen reaaliaikaisesti blogiin. Sen lisäksi, että kuka tahansa voi lukea tuloksia, kuka tahansa voi osallistua blogikommentoinnin tai Githubin kautta. Haastatteluhetkellä osallistujia oli kolmekymmentä ympäri maailmaa.

Toinen haastateltava valmisteli ryhmänsä kanssa hakemuksen Suomen Akatemian rahoitushakuun avoimesti verkossa, jo edesmenneessä Jaiku-palvelussa sekä wikialustalla. Kollegat ulkomaita myöten pitivät tempausta hulluna. Lopputulos oli kuitenkin se, että kilpailevien hakemusten tekijät

muokkasivat omia hakemuksiaan tarkoituksella erilaisiksi ja jopa auttoivat avoimen hakemuksen kirjoittamisessa. Hakemus sai rahoituksen.

Hyvät kokemukset eivät tarkoita, että jos kaikki aineistot ja tutkimuksen elinkaaren vaiheet olisivat avoimia, ei ideavarkauksia esiintyisi (puhumattakaan muista ongelmista). Silti mikään ei viittaa, että riski kasvaisi avoimuuden myötä. Sen sijaan avoimuus tarjoaa työkalun, jonka avulla voi todistaa idean omistajuuden sekä testata suunnitelmia ja joukkoistaa kehittämistä.

Teksti on tuotettu harjoitustyönä [Kaskas Median Tiina ja Antti Herlinin säätiön](#) rahoittamille tutkijoille toteuttamassa tiedeviestintäkoulutuksessa.

### **Lisätietoja:**

Laine, H., (2017). Afraid of Scooping – Case Study on Researcher Strategies against Fear of Scooping in the Context of Open Science. Data Science Journal. 16, p.29. DOI: <http://doi.org/10.5334/dsj-2017-029>